

Література:

1. Про колективні договори і угоди. Закон України №3356-ХІІ від 01.07.1993 // Відомості Верховної Ради (ВВР), 1993, № 36, ст.361 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon.nau.ua/doc/?uid=1085.231.0>
2. Папушинський Є. К. Колективний договір (Кадри підприємства). – Є. К.Папушинський – К. : КНТ, 2010. – 152 с.
3. Резолюція о трипартизме и социальном диалоге, принятая 18 июня 2002 года Международной конференцией труда на её 90-й сессии (Женева, июнь, 2002 года) [Електронний ресурс] – Режим доступу: www.ntser.gov.ua/assets/files/IntLaws/resolution_t_sd.doc
4. Ротань В. Г. Науково-практичний коментар законодавства України про працю [Текст] : законодавство враховане станом на 10 серп. 2010 р. / В. Г. Ротань, В. Г. Зуб, О. Є. Сонін. – 13-те вид., допов. та переробл. – К. : Правова єдність, 2010. – 680 с.
5. Щодо правових підстав можливостей органів місцевого самоврядування бути стороною колективних трудових спорів (конфліктів). Лист Національної служби посередництва і примирення [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://bs-staff.com.ua/ids_kd/p_date/1047_1505_1.html
6. Портер Майкл. Конкуренція: Пер. с англ./ Майкл Портер – М.: Издательский дом «Вильямс», 2002. – 496 с.
7. Недобезга О.О. Забезпечення соціально-економічного розвитку підприємств на основі кластерного підходу / О.О. Недобезга // Університетські наукові записки. Часопис Хмельницького університету управління та права. – 2010. – №1(33). – С. 259 – 263.
8. Уильям Оучи и теория Z [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://dps.smrllc.ru/Sheldrake/19_Ouchi.htm

УДК 321.316.354

А.М.Падалка
заступник начальника слідчого управління
податкової міліції України

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ВЗАЄМОДІЇ СЛІДЧОГО НА СТАДІЇ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ

Стаття розглядає важливі положення кримінального процесу, які встановлені чинним кримінально-процесуальним законодавством, визначені практикою та забезпечують виконання завдань кримінального процесу під час взаємодії слідчого та органу дізнання на стадії досудового розслідування. Надаються положення процесуальних та визначених практикою форм взаємодії, які допомагають у розкритті злочину, встановленні винної особи. Надається аналіз практики взаємодії та вносяться пропозиції щодо подальшого його розвитку та удосконалення.

Ключові слова: *слідчий, судове розслідування, кримінальна справа, процесуальний контроль, прокурор.*

Статья рассматривает важные положения уголовного процесса, установленных действующим уголовно-процессуальным законодательством, определены практикой и обеспечивают выполнение задач уголовного процесса при взаимодействии следователя и органа дознания на стадии досудебного расследования. Предоставляются положения процессуальных и определенных практикой форм взаимодействия, которые помогают в раскрытии преступления, установленные виновного лица. Предоставляется анализ практики взаимодействия и вносятся предложения по дальнейшему его развитию и совершенствованию.

Ключевые слова: *следователь, судебное расследование, уголовное дело, процессуальный контроль, прокурор.*

Article considers the important provisions of criminal procedure established by the current criminal procedure law defined practices and ensure the tasks of criminal proceedings by the interaction of the investigator and inquiry agency under preliminary investigation. Non-procedural provisions and certain forms of interaction practices that help solve crimes set the guilty person. Available analyzes how the interaction and makes suggestions for its further development and improvement.

Keywords: *investigator, court rozlidiwannya, criminal case, a procedural control, a prosecutor.*

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Загальні положення взаємодії слідчого з суб'єктами кримінального процесу були предметом розгляду вченими О.М. Бандурка, Ю.М.Грошевой, О.М. Ларін, С.В.Слінько та інші, які визначали ефективність боротьби зі злочинністю [1. с.17; 2. с.138-147; 3. с.70, 4.].

Мета написання статті полягає у встановленні умов, що забезпечують дієвість кримінально-правових заходів боротьби проти злочинності, дотримання та додержання принципів чинного кримінального законодавства, швидкість, точність кримінальної репресії, поєднання заходів кримінального покарання з іншими заходами соціального впливу.

Виклад основного матеріалу. Кримінальна політика організовує діяльність правоохоронних органів на боротьбу зі злочинністю визначаючи коло суспільно небезпечних діянь. При наявності ознак злочину орган дізнання, слідчий, прокурор зобов'язані порушити кримінальну справу в межах своєї компетенції, здійснюючи свою діяльність на основі чинного кримінально-процесуального законодавства та дотримуючи єдиної процесуальної форми під час фіксації доказів у разі викриття винної особи.

Відмінності між органом дізнання та слідчим складає обсяг повноважень особи, що провадить дізнання, процесуальних повноважень слідчого, строки проведення досудового розслідування та інше.

Органи дізнання мають повноваження щодо проведення слідчих дій на стадії порушення кримінальної справи.

Форма дізнання є формою досудового розслідування. Вона ґрунтується на чинному кримінально-процесуальному законодавстві. Рішення органу дізнання, яке прийняте у його межах компетенції, має юридичне, процесуальне значення, воно обов'язково до виконання всіма органами, організаціями та посадовими особами.

Кримінально-процесуальне законодавство змінило форми дізнання, але вони діють відносно порушених кримінальних справ органом дізнання у строк до 10 діб, згідно ст. 108 КПК України.

Орган дізнання після отримання повідомлення про вчинений злочин повинен прийняти заходи щодо встановленню й закріпленню слідів злочину. Про початок проведення дізнання повідомляється прокурор. Однак, якщо не встановлена особа, що вчинила злочин орган дізнання проводить оперативно-розшукові заходи до його затримання.

Після проведення слідчих дій, закріплення фактичних даних, як доказів, які підтверджують винність особи, яка вчинила злочин орган дізнання повинен передати матеріали кримінальної справи до прокурора, який, згідно ст.ст. 112, 227 КПК України, направляє кримінальну за підслідністю.

Крім виконання загальних положень досудового розслідування орган дізнання повинен виконувати обов'язки, які встановлені законом України про оперативно-розшукову діяльність, та відомчими нормативними положеннями про проведення оперативної діяльності. Оперативно-розшукова діяльність органу дізнання покладає на нього проведення необхідної оперативно-розшукових заходів з метою виявлення складу злочину та осіб, які їх вчинили. Ця діяльність не є дізнанням, а визначається як самостійна його функція. Її виконання покладається тільки на орган дізнання, який має у своєму розпорядженні оперативні підрозділи.

Перелік підрозділів органу дізнання встановлений в ст. 101 КПК України, але оперативні підрозділи закон не виділяє.

Оперативні підрозділи закріплені у відомчих нормативних положеннях служби безпеки України, міліції, податкової міліції та пенітенціарної служби України.

Досудове слідство, згідно ст. 102 КПК України проводять слідчі підрозділи міліції, податкової міліції, служби безпеки України, слідчі прокуратури. Згідно Конституції України, закону України "Про прокуратуру" слідчі підрозділи прокуратури повинні бети скасовані та їх функції надані слідчим інших підрозділів. Слідчі служби безпеки України за ст. 112 КПК України проводять досудове слідство відносно невеликої кількості кримінальних справ, які здатні розслідувати слідчі міліції.

Згідно ст. 114 КПК України слідчі мають процесуальні повноваження щодо проведення досудового слідства, складання процесуальних та слідчих постанов та протоколів, під час прийняття рішення щодо руху кримінальної справи. Слідчий процесуально незалежний, його повноваження носять владний характер. Чинний кримінально-процесуальний закон встановив положення, згідно з яким слідчий має право давати органам дізнання письмові вказівки, доручення про проведення оперативно-розшукових, пошукових дій під час досудового слідства. Він має право у будь-який момент прийняти до свого проведення кримінальну справу, яка порушення органом дізнання.

Постанова слідчого, згідно ст. 130 КПК України по справах, що перебувають у його проведенні, обов'язкові для виконання всіма підприємствами, установами, організаціями, посадовими особами й громадянами.

Вважаємо внести зміни до чинного КПК України та встановити їх, згідно з проектом нового КПК про проведення досудового слідства слідчими підрозділами міністерства внутрішніх справ.

Згідно ст. 119 КПК України між слідчими підрозділами та органом дізнання процесуально закріплюється взаємодія під час розслідування кримінальної справи.

Поняття "взаємодія" багатогранне тому окремі вчені визначають його з різних сторін.

З точки зору філософського підходу до взаємодії її можна визначити, як категорію, що відображає процеси впливу об'єктів один на одного, їх взаємну обумовленість і породження одним об'єктом іншого.

Взаємодія об'єктивна й універсальна форма руху, розвитку, визначає існування й структурну організацію будь-якої матеріальної системи.

Переходячи на більш низький рівень можна розглядати взаємодію органів дізнання та слідчого, яку можна визначити наступним чином.

По – перше, взаємодія, як вона визначена в оперативно-розшуковою наукою можна вивести, що взаємодія органів дізнання та досудового слідства, яка заснована на чинному законодавстві, повинна бути погоджена по цілях, місці й часу, здійснювана з метою попередження, розкриття й розслідування злочинів, а також розшуку злочинців.

По-друге, взаємодія, як процесуальна діяльність укладається в найбільш доцільному виборі й реалізації організаційних і тактичних заходів, спрямованих на створення оптимальних умов для розв'язку завдань боротьби зі злочинністю шляхом здійснення впорядкованих і взаємопов'язаних дій двох або більш суб'єктів кримінального процесу, які мають повноваження щодо проведення досудового слідства та виконують функцію кримінального переслідування, встановлення обставин злочину, викриття винного та прийняття заходів покарання за вчинений злочин.

Чинний кримінально-процесуальний закон встановлює принципи взаємодії між органом дізнання та слідчим.

Класифікація принципів взаємодії включає до себе:

- дотримання законності, конституційних прав і свобод людини та громадянина;
- самостійність співробітників оперативних підрозділів у виборі методів оперативно-розшукової діяльності в рамках чинного законодавства;
- самостійність слідчого під час прийняття процесуальних рішень при взаємодії, за винятком випадків, передбачених кримінально-процесуальним законодавством;
- персональна відповідальність керівників оперативних підрозділів і слідчого за проведення й результати оперативно-розшукових заходів і слідчих дій;
- погодженість планування слідчих дій і оперативно-розшукових заходів; науковість; спільність інтересів.

Конкретність зазначених принципів може мати процесуальні неузгодження та відмінності, оскільки КПК України, як регулятор практичної діяльності слідчих та органу дізнання не надає конкретних та загальнотеоретичних наукових положень. Ці розбіжності можуть бути визначені по-перше, слідчий за адміністративним станом підпорядкований керівнику органа дізнання, тому принцип рівності сторін відсутній. По-друге, окремі постанови слідчого, які він надає органу дізнання, наприклад постанова про привід обвинуваченого, керівництво органу дізнання ігнорує.

Аналіз анкетування з цього приводу, зі 100 слідчих 90 відповіли, що керівництво органу дізнання посилається, що слідчий теж співробітник міліції і сам повинен виконувати привід. Останні 10 надали відповідь, що за відсутністю матеріально-технічної бази чергова частина надає рапорт про неможливість виконання постанови слідчого.

Кримінально-процесуальний закон визначає завдання взаємодії між слідчим та органом дізнання. Завдання встановлені ст. 2 КПК України та містять в себе:

- забезпечення проведення оперативно-розшукових заходів та слідчих дій під час встановлення обставин злочину, його розкриття та процесуального закріплення доказів;
- всебічне, повне та об'єктивне розслідування злочину, викриття винної особи, яка скоїла злочин та притягнення її до кримінальної відповідальності, розшук підозрюваних, обвинувачених місце перебування яких не встановлено, а вони ухиляються від органів слідства або суду;
- здійснення заходів, спрямованих на відшкодування матеріального збитку, заподіяного злочинними діями.

Чинний кримінально-процесуальний закон не встановлює форми взаємодії. Форми взаємодії треба визначити у двох аспектах. Перший – процесуальний, якій встановлений ст.. 119 КПК України, а саме взаємодія слідчого у складі слідчої групи, спільна робота на місці події, згідно ст.. 190 КПК України, виконання постанов, доручень слідчого, згідно ст.ст. 114, 139 КПК України.

Друга форма, яка встановлена практикою. Вона включає до себе: спільне планування оперативно-розшукових та слідчих дій під час розкриття злочину, встановлення винної особи; обмін інформацією та спільний аналіз і оцінка даної інформації.

Прикладом може бути взаємний обмін інформацією під час реалізації оперативних матеріалів органом дізнання до порушення кримінальної справи. Коли оперативні матеріали надаються слідчому, останній повинен встановити склад злочину таким чином, щоб надати органу дізнання рух по процесуальному закріпленню складу злочину. Спільно вони повинні прийняти заходи щодо затримання особи, яка скоїла злочин. Порушити кримінальну справу повинен слідчий, якій проводить слідчі дії та процесуально закріплює докази. Оперативний співробітник повинен допомагати слідчому під час закріплення доказів, виконувати доручення слідчого. Строк виконання доручення не може перевищувати 10 діб. Тільки спільні зусилля під час стадії порушення кримінальної справи приведуть до позитивного результату.

Важливе питання залишається про проведення оперативної розробки підозрюваної особи після її затримання на підставі ст. 115 КПК України. Слідчий не має оперативного апарату для здійснення оперативно-розшукової діяльності, але цей апарат є у оперативного співробітника. Тому слідчий повинен надати

оперативному співробітнику вказівку щодо оперативного супроводження матеріалів кримінальної справи. Вказівка повинна бути надана через керівника органу дізнання.

Як свідчить практика, слідчий надає керівнику органу дізнання рапорт про проведення оперативного супроводу під час розслідування кримінальної справи, тому, що згідно ст. 130 КПК України постанова про проведення оперативно-розшукової діяльності відносно підозрюваного, якого затримано та він знаходиться у місці попереднього ув'язнення не надається.

Вважаємо, що всі дії, які виконує слідчий по кримінальній справі повинні бути процесуально закріплені у формі постанови або протоколу слідчої дії. Це зазначене полягає в тому, що процесуальний контроль за діями слідчого здійснює керівник слідчого відділу та прокурор. Тому слідчий не може надавати по кримінальній справі не процесуальні рішення.

Висновки полягають в тому, що взаємодія різних служб органів міліції перебуває ще на низькому рівні, але саме взаємодія дозволяє суттєво підняти рівень ефективності роботи органу дізнання та слідчого по розслідуванню злочинів. Подальшу розробку дослідження із впровадженням наукового досвіду в практичну діяльність треба проводити постійно.

Література:

1. Бандурка А.М. *Оперативно – розыскная деятельность: правовой анализ.* [Текст] /Бандурка А.М., Горбачев А.В. - К.: Редакционно-издательский отдел МВД Украины. 1994. - 119с.
2. Грошевой Ю.М. *Проблеми нормативного регулювання діяльності органів попереднього розслідування у новому КПК України.* [Текст] /Грошевой Ю.М. //Вісник Академії правових наук. –Х.: Нац. Юрид. академія України ім. Я. Мудрого. 1994. № 2. -С. 138–147.
3. Ларин А.М. *Процессуальные вопросы соотношения следствия и оперативно-розыскной деятельности органа внутренних дел.*//А.М. Ларин/ Соц. законность. - М.:ИГП АН СССР. 1974. - № 6. -С.70.
4. Слінько С.В. *Теорія та практика реформування досудового розслідування.* //С.В. Слінько/ -Х. Арциз. 2011. – 280с.

УДК 342.97.348.328

С.В.Слінько

*доктор юридичних наук,
професор кафедри кримінального процесу
Харківського національного університету
внутрішніх справ*

ТЕОРЕТИЧНІ ПРОБЛЕМИ ПРОЦЕСУАЛЬНОЇ ФОРМИ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ

Стаття розглядає загальні положення процесуальної форми у кримінальному процесі. Надається система побудови процесуальної форми та механізм її дії. Пропонується подальше удосконалення процесуальної форми згідно з європейською інтеграцією українського законодавства та його побудови за принципом змагальності та диспозитивності.

Ключові слова: *процесуальність, кримінальний процес, законодавство, покарання, судочинство.*

Статья рассматривает общие положения процессуальной формы в уголовном процессе. Предоставляется система построения процессуальной формы и механизм ее действия. Предлагается дальнейшее совершенствование процессуальной формы по европейской интеграции украинского законодательства и его построения по принципу состязательности и диспозитивности.

Ключевые слова: *процесуальність, уголовный процесс, законодательство, наказание, судопроизводство.*

Article considers the terms of procedural forms in criminal proceedings. Available system construction procedural form and mechanism of action. A further improvement of the procedural form of the European integration of the Ukrainian legislation and build on the principle of competition and dispositivity.

Keywords: *protsesualnist, criminal procedure, law, punishment, justice.*

Мета. Написання даної статті полягає в тому, що європейська інтеграція України по встановленню змагальності теорії та практики кримінального процесу повинна бути направлена таким чином, щоб розробка концепції удосконалення досудового та судового провадження, побудови нових його форм та окремих інститутів